

Dinler arası diyalogda amaç belli olmalı

Yakın bir zamanda bir Yeni Asya okuyucusundan dinler arası diyalog konusundaki düşüncelerimi öğrenmek istediğine dair bir mail aldım. Bu sebeple bu haftaki yazımda dinler arası diyalog konusuyla ilgili düşüncelerimi belirtmek istiyorum.

Ben diyalogun oldukça önemli olduğuna inananlardanım. Diyalog, fikirleri uygulamanın, bir işbirliği oluşturmanın, takım çalışmasına ağırlık vermenin ve farklı fikirleri ve teorileri idrak etmek için farklı metodlar geliştirmenin bir yoludur. Aynı zamanda farklı fikirleri kolektif bir şuur ve kabul ile etkili bir şekilde uygulamaya geçirmeyi sağlar. Şu kadarı var ki; “diyalog” kelimesi farklı insanlar için, farklı mânâlar içerebilmektedir. Diyalogu dinlerarası bağlamda algılamadan evvel, tarafların önce oturup kendi “diyalog” tanımlamaları üzerinde bir mutabakata varmaları ve buna bir açıklık getirmeleri elzemdir. Bir grup insan diyaloga girdikleri vakit, kolektif bir şekilde tartışmaya, farklı fikirlerle karşılaşmaya ve herkesin kendi düşünceleri bağlamında cesurca kendini ortaya koyacağı bir ortama hazırlıklı olmalıdırlar. Fikirlerimizin ve bilgilerimizin serbestçe ortaya konulması birbirimizi daha yakından tanımamızı sağlayacaktır.

“Ey insanlar! Biz sizi bir erkekle bir kadından yarattık. Birbirinizi tanıyıp sahip çıkmanız için milletlere, sülâlelere ayırdık. Şunu unutmayın ki Allah’ın nazarında en değerli, en üstün olanınız, takvâda (Allah’ı sayıp haramlardan sakınmada) en ileri olandır. Muhakkak ki Allah her şeyi mükemmelen bilir, her şeyden hakkıyla haberdardır.” (Hucurat Suresi, Ayet 13)

Ortak akıl dediğimiz düşünce metoduyla, farklı görüşler ve anlayışlara sahip diğer insanlarla birlikte düşünerek en doğruyu bulmayı hedefleriz. Bu bakımdan, dinler arası diyalog içine giren kimseler, belli konularda sorun oluşturan noktalarda ortak çözüm arayışında iken, ortaya konulacak diyalogun çerçevesini ve yöntemini belirlemelidirler. Eğer diyalog dediğimiz şey insanları bir araya getirmenin bir aracı olacaksa, öncelikle insanların karşılaştığı problemlerin doğasını ve arka planını iyi anlamının bir aracı olmalıdır, yoksa yeni toplumlar üretmenin ve toplum mühendisliğinin bir aracı olmamalıdır. Diyalog sonucunda ortaya çıkan fikir ve uygulamaları hayata geçirecek ve yapacak olan diyalogun taraflarıdır. Diyalog önemlidir çünkü gruplar halinde ancak bu şekilde sağlıklı düşünülüp, hareket edilebilir. Diyalogun olmadığı bir ortamda ise, diyalogun yerini, zayıf kararlar, ortak öğrenme eksikliği ve genel bir gerileme ve bozulma alacaktır.

Böyle bir felâkete maruz kalmak yerine, diyalog üzerine uzman olan yazarlardan Robert Hargrove’un (1998) “ortak düşünce ve diyalog nasıl olmalıdır” sorusuna karşı önerdiği beş maddeye kulak verelim: “Diyalogun amacını açıkça belirleyin. Farklı ve çeşitli fikir ve perspektifleri bir araya getirin. Bu farklı fikir ve perspektifleri hep beraber anlamaya çalışın. Farklı fikirleri birleştirme ve sentez yoluyla ‘yeni’ opsiyon ve seçenekler meydana getirin. Ortaya çıkan bir düşünceyi aksiyona geçirin.”

Bediüzzaman Said Nursi, modern dünyada dindar insanların—Hristiyan ve tabii ki Müslümanların—ortak sorunlarla karşı karşıya geldiğini vurgular. Bizlerin, Allah’a ibadet etmek için yaşamayı ve başkalarını da Allah’a itaat ettikleri sürece sevmeyi seçtiğimize işaret buyurur. Said Nursî, dinler arası diyaloga girdiğimiz vakit nasıl davranmamız gerektiğinin yolunu çok açık bir şekilde ortaya sermiştir.

O bizim diğer inançlarla diyalog ihtiyacımız olacağını öngörmüş ve hatta inançlarını yaşayan ve Müslümanlarla işbirliğine açık olan “gerçek Hristiyanlarla” ciddi diyalog içinde olmamız gerektiğini öğütlemiştir.

Toparlayacak olursak, sırf diyalog olsun diye dinler arası diyaloga girmek bir gereklilik değildir. Dinler arası bir diyaloga girilecekse, bunun bir mânâsı olmalıdır ve hem Müslümanlar lehine hem de karşı taraf için akla yatkın, pozitif, olumlu sonuçlar doğurmalıdır. Bu tarz makul bir amacı ve getirisi olmayan her hangi bir diyalog ise ters tepen ve zarar getiren bir diyalog olacaktır.

Tercüme: Umut Yavuz